

JOZUA

9

Het verbond met de Gibeonieten laat Gods voorzienigheid en het belang van trouw aan beloften zien.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jozua/9

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Achan en wat aan God gewijd is	3 min	4
2	Ons leven als een offer aan God	2 min	5
3	De val van Ai en het verzet tegen Israël	3 min	6
4	Gods oorlogsregels voor Kanaän	3 min	8
5	De list van Gibeon en Gods voorzienigheid	3 min	9
6	Gibeon onder Gods bescherming	2 min	11
7	De Gibeonieten in Israëls latere geschiedenis	2 min	12
8	De Gibeonieten doen zich voor als gezanten	2 min	13
9	Hun reisverhaal en bestuur door oudsten	4 min	15
10	Jozua verzuimt de Heere te raadplegen	2 min	17
11	God verhardt Gibeons hart niet	2 min	18
12	God gebruikt ook verkeerde keuzes	4 min	19
13	Gods doel en menselijke verantwoordelijkheid	2 min	21
14	Bekering als uitzondering op het oordeel	2 min	22

15	Heidenen worden medeburgers van Israël	4 min	23
16	Een eed blijft bindend ondanks bedrog	3 min	26
17	Ons gedrag maakt Gods karakter zichtbaar	2 min	28
18	God vertrouwen omdat Hij betrouwbaar is	3 min	29
19	Beloften nakomen en om ontslag vragen	2 min	30
20	Je woord houden als het je schade brengt	3 min	31
21	Trouw aan de huwelijksbelofte	5 min	33
22	Je woord houden bij zakelijke afspraken	2 min	35
23	Jefta en de ernst van geloften aan God	4 min	36
24	De Gibeonieten als dienaren van Gods huis	3 min	38
	Om verder te lezen		40

1

Achan en wat aan God gewijd is

In de hoofdstukken 7 en 8 van Jozua hadden we het verhaal van Ai, de tweede stad waarmee Jozua en de Israëlieten te maken kregen nadat ze het land waren binnengekomen. Jericho was zo'n geweldige overwinning geweest dat ze er heel zeker van waren dat ze met een kleinere stad als Ai geen moeite zouden hebben. Aanvankelijk stuurden ze maar een klein aantal soldaten, beslist een aantal dat onder normale omstandigheden voldoende zou zijn geweest om de stad te veroveren. Maar ze werden verpletterend verslagen. We wisten niet goed waarom, totdat God openbaarde dat het kwam doordat er in het kamp iets verkeerd was gebeurd. Een man die Achan heette, had zich vergrepen aan dingen die aan God gewijd waren. Er moest met hem worden afgerekend. Hij werd ontmaskerd en voor zijn misdaad gedood.

Dit laat echt zien hoe ernstig God de dingen neemt die aan Hem gewijd horen te zijn. Hij liet toe dat er 36 Israëlieten in de strijd werden gedood en dat het hele volk te schande werd gemaakt, omdat één man iets had genomen wat aan God gewijd was. Alles in Jericho moest aan God gewijd zijn. Hij had iets gestolen wat aan God toebehoorde. Als we Gods houding tegenover zulke dingen willen begrijpen en die op onze eigen situatie in deze tijd willen toepassen, laten we dan bedenken dat wij aan God gewijd zijn en op het altaar zijn gelegd.

Je herinnert je de uitspraak in Leviticus:

[Vertalersnoot: de hier aangehaalde uitspraak staat in Exodus 29:37. De spreker gebruikt de Engelse formulering 'alles wat het altaar aanraakt' en past die vervolgens toe op offerdieren.]

Zeven dagen lang moet u verzoening doen voor het altaar en het heiligen; dan zal dat altaar allerheiligst zijn. Ieder die het altaar aanraakt, zal heilig zijn.

EXODUS 29:37

Dat betekent dat elk dier dat op een altaar werd gelegd, vanaf dat moment aan God toebehoorde. Het was heilig voor de Heere en mocht niet voor alledaagse doeleinden worden gebruikt. Het was geen dier dat je van het altaar kon halen om ermee naar huis te gaan, het op de barbecue te leggen en het daar op te eten. Dat kon je met dat lam doen totdat het het altaar aanraakte. Je kon het op het laatste moment nog voor een ander ruilen, als je dat wilde, voordat je het aanbood. Maar zodra het het altaar aanraakte, stond het vast. Het behoorde aan God toe, en je kon er niets anders meer mee doen dan het aan God laten.

2

Ons leven als een offer aan God

Wat aan God gewijd is, is van Hem, en de Bijbel zegt dat wij onszelf hebben aangeboden als:

Ik roep u er dan toe op, broeders, door de ontfermingen van God, om uw lichamen aan God te wijden als een levend offer, heilig en voor God welbehaaglijk: dat is uw redelijke godsdienst.

ROMEINEN 12:1

We zijn heilig — dat wil zeggen: afgezonderd — en aanvaardbaar voor God.

Omdat dat zo is, zijn wij aan God gewijde dingen. Als we ons leven nemen, onze dingen nemen die we aan God gewijd hebben, en die vervolgens van Hem terugnemen en voor onszelf gebruiken in plaats van voor Hem, is dat hetzelfde soort vergrijp. Iets wat aan God gewijd is, is van God.

Ik vind het altijd beangstigend als ik christenen zie die terugvallen of die hun toewijding achter zich laten. Want toen ze tot Christus kwamen, hebben ze duidelijk allerlei beloften gedaan en zich op allerlei manieren aan God verbonden. Dat houdt tot Christus komen in. Je belooft jezelf aan God. Het is een verbond aangaan. Ze worden van God. Vervolgens besluiten ze op een bepaald moment in hun leven gewoon dat het hun niet zoveel kan schelen, en ze lopen weg en gaan iets anders doen. Het is alsof je iets van Gods altaar steelt en zegt: 'Ik neem het terug voor mezelf.'

Het is geen kleinigheid als God het hele volk Israël een nederlaag laat lijden totdat zo'n misdaad is rechtgezet. Dat is een van de manieren waarop we zien hoeveel belang God hecht aan verbintenissen en aan het afstaan van wat van Hem is. Bedenk dat Jezus zei:

Zij zeiden tegen Hem: Van de keizer. Toen zei Hij tegen hen: Geef dan aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is.

MATTHEÛS 22:21

Wat van Hem is, moet aan Hem gegeven worden. Deze man, Achan, ging daartegenin, en dat veroorzaakte allerlei ellende. Zijn naam betekent 'onruststoker'. Hij werd gedood in het dal Achor, wat 'ellende' betekent.

3

De val van Ai en het verzet tegen Israël

Nadat dat was rechtgezet, vielen ze Ai opnieuw aan, ditmaal in hoofdstuk 8 van Jozua, en hadden ze meer succes. Ze hadden een strategie met een hinderlaag. Ze vielen de stad van voren aan, dat deed de hoofdmacht, en trokken zich vervolgens terug alsof ze voor de tweede keer door deze mensen waren verslagen. De mensen van Ai verlieten vol zelfvertrouwen in allerijl de stad, lieten de poorten openstaan en achtervolgden Israël terwijl Israël vluchtte. Maar toen kwam de groep die achter de stad in een hinderlaag lag naar binnen en stak de stad in brand.

De mensen van Ai keken achterom en zagen hun stad in brand staan. Ze beseften: je kunt niet naar huis. Je kunt nu nooit meer naar huis. Nu leef je daar gewoon op het slagveld, en je kunt nergens anders heen. Ze verloren de moed. De Israëlieten die ze achtervolgden, keerden zich nu tegen hen, en de groep die in de hinderlaag had gelegen, kwam de stad uit en viel hen van achteren aan. Dit liep heel slecht af voor Ai. Alle veldslagen die nog volgen, waarover we in de hoofdstukken 9, 10 en 11 zullen lezen, voor de verdere verovering van het land, liepen op dezelfde manier af voor degenen die tegen Israël vochten.

In hoofdstuk 9 werd er een bondgenootschap tegen Israël gevormd van zuidelijke steden, in het zuidelijke gebied, omdat ze nu wisten dat zowel Jericho als Ai gevallen was. Ze konden zien dat Jozua aanvallend te werk ging. Hij zou ook achter hen aan komen. Dus dachten ze: 'Als Jericho geen stand tegen hen kan houden, dan kunnen wij dat waarschijnlijk ook niet. We kunnen maar beter de handen ineenslaan met de steden in onze buurt en een gezamenlijk leger tegen Jozua laten optrekken.'

Dat lezen we in hoofdstuk 9, vers 1:

Het gebeurde, toen al de koningen dit hoorden, de koningen die aan deze zijde van de Jordaan waren, in het Bergland, in het Laagland en aan heel de kust van de Grote Zee, tegenover de Libanon: de Hethieten en de Amorieten, de Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten, dat zij gezamenlijk bij elkaar kwamen om eensgezind tegen Jozua en tegen Israël te strijden.

JOZUA 9:1-2

Een van de groepen die zich bij de andere stammen aansloten, waren de Hevieten. Maar onder de Hevieten waren er een paar steden, blijkbaar vier, waarvan Gibeon de voornaamste was. Gibeon was, zo wordt ons elders verteld, een koninklijke stad. We gaan in hoofdstuk 10, vers 2 lezen dat het een koninklijke stad was. Ik weet niet wat dat betekent, een koninklijke stad. De meeste van deze steden hadden koningen. Maar het kan zijn dat deze stad zelf over enkele naburige plaatsen heerste, want ze vormde een verbond met drie andere plaatsen die samen met haar worden genoemd.

Deze steden besloten dat ze zich niet tegen Jozua wilden verzetten. Ook zij waren Hevieten. Er waren blijkbaar andere Hevieten die zich aansloten bij het bondgenootschap tegen hen, maar de Gibeonieten waren van afkomst Hevieten. Dat wordt ons later ook verteld, in hoofdstuk 11, vers 19. Ik denk dat het daar misschien staat. Ergens verderop wordt ons verteld dat ze Hevieten zijn. Dat wordt later een paar keer vermeld.

4

Gods oorlogsregels voor Kanaän

Dus deze mensen dachten: ‘Nou, wij gaan niet tegen Jozua vechten. Wij gaan ons bij hem aansluiten.’ Maar er is een probleem. God had Mozes, en natuurlijk in het verlengde daarvan ook Jozua, geboden dat ze bij de verovering van het land Kanaän geen verdragen mochten sluiten. Ze mochten geen huwelijken met hen aangaan. Ze mochten met geen van de Kanaänieten vrede sluiten. Dit waren geen gewone oorlogen.

In Deuteronomium hoofdstuk 20 maakte God namelijk uitdrukkelijk onderscheid tussen de Kanaänieten en alle andere heidenen die uiteindelijk met Israël in conflict zouden kunnen komen. Hij maakte duidelijk dat ze bij andere steden, die niet Kanaänitisch waren, niet de werkwijze van uitroeiing moesten volgen die in het geval van Kanaän was geboden.

Je kunt eens kijken naar Deuteronomium hoofdstuk 20, waar God in de tijd van Mozes instructies geeft voor oorlogvoering. Hij geeft deze instructies tot en met vers 14 in Deuteronomium 20. Die instructies luiden:

Wanneer u een stad nadert om ertegen te strijden, moet u haar vrede aanbieden. En als zij de vrede met u aanvaardt en de poorten voor u opent, moet het zó zijn dat heel het volk dat erin aangetroffen wordt, herendienst voor u verricht en u dient. Maar als ze geen vrede met u sluit, maar oorlog tegen u voert, dan moet u haar belegeren. En de HEERE, uw God, zal haar in uw hand geven. Vervolgens moet u al wie mannelijk is met de scherpte van het zwaard slaan. Alleen de vrouwen, de kleine kinderen, het vee en alles wat zich verder in de stad bevindt, al haar buit, mag u voor uzelf roven. U mag van de buit van uw vijanden, die de HEERE, uw God, u gegeven heeft, eten.

DEUTERONOMIUM 20:10-14

Dan staat er in vers 15:

Zo moet u met alle steden doen die heel ver bij u vandaan zijn, die niet bij de steden horen van deze volken hier.

DEUTERONOMIUM 20:15

Niet de Kanaänieten. Maar vers 16:

Maar van de steden van deze volken die de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft, mag u helemaal niets wat adem heeft, in leven laten.

DEUTERONOMIUM 20:16

Dat lezen we telkens weer in Jozua. Ze lieten in deze steden niets in leven wat ademde. Maar God zei dat er andere steden buiten Kanaän zijn. Ze volgen dit beleid van de verschroeide aarde niet in al hun oorlogen. Als ze toevallig in oorlog raken met iemand die geen Kanaäniet is, buiten het land, in een internationaal conflict, mogen ze niet alles doden wat ademhaalt. Ze moeten die andere werkwijze volgen, die aanzienlijk menselijker is.

5

De list van Gibeon en Gods voorzienigheid

Dus de Gibeonieten dachten: ‘Nou, het zou beter met ons aflopen als we geen Kanaänieten waren. Jozua zou ons dan niet voor vernietiging bestemmen. Maar wij zijn Kanaänieten.’ Ze bevonden zich in werkelijkheid maar een paar mijl van de plaats waar Jozua zijn kamp had opgeslagen. Dus besloten ze Jozua op te lichten en hem ervan te proberen te overtuigen dat ze niet uit de omgeving kwamen, maar van ver weg. Ze wilden hem met een list een verdrag laten sluiten, een verdrag van wederzijdse niet-aanval, zodat hij verplicht zou zijn hen met rust te laten wanneer hij ontdekte dat ze vlakbij woonden.

Over dit verhaal gaat hoofdstuk 9. Dit besluit van de Gibeonieten om vrede met Jozua te sluiten, bezorgde hun uiteindelijk extra problemen met hun naburige mede-Kanaänieten. Hun mede-Kanaänieten zagen het duidelijk als verraad aan Kanaän dat ze de kant van Jozua kozen. Dus namen ze hiermee wel risico's.

Veel uitleggers, eigenlijk bijna alle uitleggers en predikers die hierover spreken, gebruiken dit haast als een voorbeeld van oplichters. Dit waren slechte mensen. Dit is dan een voorbeeld van hoe de duivel Gods volk misleidt, en we moeten oppassen voor mensen die ons willen misleiden, enzovoort, enzovoort. Ik zie hier eigenlijk Gods voorzienigheid in. Ik zie dit zoals bij Rachab. Rachab koos tegen haar eigen volk de kant van Gods volk, en God zegende haar daarvoor.

Hoewel de Israëlieten geen huwelijken met de Kanaänieten mochten aangaan, veranderde dat wanneer iemand tot geloof kwam. Rachab ging in Jahweh geloven. Daardoor werd het blijkbaar niet verkeerd gevonden dat zij met een Joodse man mocht trouwen. Zo moesten de Kanaänieten in het algemeen ook worden uitgeroeid. Er werden hun eigenlijk geen vredesvoorwaarden aangeboden. Ze kregen niet de mogelijkheid aangeboden om zich te bekeren. Maar als ze uit zichzelf tot geloof in Jahweh kwamen, stond God die uitzondering blijkbaar toe.

Nu zeg ik dat God het toestond, ook al zouden we eigenlijk zeggen: 'Nou, dit werd allemaal tussen Jozua en deze mensen geregeld, en hij raadpleegde de Heere niet. Dus misschien moeten we God hier niet bij betrekken.' Maar aan de andere kant eiste God van Jozua dat hij zich hield aan het vredesverdrag dat hij gesloten had. Het is waar dat Jozua dat niet gesloten zou hebben als hij alle feiten had gekend. Maar zelfs Jozua's onwetendheid hierover kan op de een of andere manier Gods voorzienigheid zijn geweest, want de Gibeonieten werden bondgenoten van Israël en bleven dat ook. Dat kwam doordat ze in Jahweh geloofden. Ik weet niet zeker of ze al hun heidense overtuigingen opgaven, maar we weten ook niet dat ze dat niet deden. Wat we weten, is dat ze geloofden dat Jahweh machtiger was dan hun goden. Daarom wilden ze naar de kant van Israël overgaan. Ze waren bereid om partij te kiezen tegen alle andere Kanaänieten samen en het er met Jozua op te wagen, omdat ze geloofden dat Jozua de ware God aan zijn kant had. En dat zeggen ze ook.

6

Gibeon onder Gods bescherming

Het lijkt er dus op dat dit Kanaänitische heidenen zijn die besloten: ‘Deze Jahweh, ik ben onder de indruk van Hem. Ik denk dat ik Hem wil vrezen.’ Ze namen de vrees voor Jahweh als hun uitgangspunt. Zoals we weten, toen het verhaal zijn einde naderde, beseftte Jozua dat ze naaste burenen waren. Maar hij had een eed gezworen en kon hen niet doden. Daarom maakte hij hen tot dienaren, waterdragers en houthakkers voor het huis van de Heere. Dat wil zeggen dat ze voortaan altijd bezig waren met werkzaamheden rond de tabernakel. Dat zou hen tamelijk voorgoed bij hun heidense heiligdommen weghalen. Als ze de hele dag rond de tabernakel bezig zijn en in Jahweh geloven... We lezen nergens dat ze besneden werden, al zijn ze dat uiteindelijk misschien wel.

We weten wel dat God daarna altijd aan de kant van de Gibeonieten stond. Zozeer zelfs dat, toen ze in het volgende hoofdstuk, in hoofdstuk 10, door hun mede-Kanaänieten werden aangevallen en Jozua verplicht was hen te gaan helpen, God de zon werkelijk stil liet staan, naar het schijnt, om de Gibeonieten te beschermen. In al de oorlogen die Jozua voerde, zien we nergens zo'n wonder. God deed dat niet in een van Jozua's gewone veroveringsoorlogen, maar in zijn oorlog om de Gibeonieten te beschermen. God eerbiedigde dat.

Bedenk eens hoe God Jozua uit een moeilijke situatie had kunnen helpen door de naburige volken gewoon de Gibeonieten te laten uitroeien. Jozua zat vast aan een verbond dat hij ondoordacht had gesloten. Toen de andere Kanaänieten tegen Gibeon wilden optrekken, had God Jozua van die overeenkomst kunnen bevrijden door de Gibeonieten gewoon door hun vijanden te laten uitroeien. Maar juist tijdens Jozua's strijd om Gibeon te verdedigen deed God dit grote wonder, waarvan gezegd wordt dat het was:

En er is geen dag geweest als deze, daarvoor niet en ook daarna niet, waarop de HEERE de stem van een mens zó verhoorde. De HEERE streed immers voor Israël.

JOZUA 10:14

Dat wonder gebeurde ter verdediging van Gibeon. God verdedigde Gibeon.

7

De Gibeonieten in Israëls latere geschiedenis

Later, in 2 Samuel, volgens mij in hoofdstuk 21, wordt gezegd dat koning Saul Gibeonieten had gedood in zijn ijver om het land van heidenen te ontdoen. En God bracht onheil over Israël, hongersnood, omdat Hij boos was dat Saul dit verbond met de Gibeonieten had geschonden. David moest iets doen om de situatie recht te zetten voordat Israël onder Gods oordeel daarover uit kwam.

De Gibeonieten, zo wordt gezegd, zijn dezelfde mensen die in de tijd van Nehemia en Ezra de Nethinim werden genoemd. Omdat ze in latere jaren deel uitmaakten van Juda, werden ze blijkbaar met het volk van Juda naar Babylon weggevoerd. Velen van hen kwamen met Zerubbabel terug en waren betrokken bij de bouw van de tempel in de dagen van Zerubbabel en Ezra en Nehemia. Dat waren de Gibeonieten. Ze werden in die dagen de Nethinim genoemd.

Er zijn schrijvers die zeggen dat sommige hedendaagse Arabische christenen afstammelingen van de Gibeonieten zijn. Of dat met zekerheid kan worden vastgesteld, weet ik niet. Het is heel moeilijk om de afstamming van deze nomadische volken in het Midden-Oosten met zekerheid na te gaan. Ze komen en gaan. Maar er bestaat de gedachte dat de Gibeonieten nog steeds voortbestaan in sommige christelijke Arabieren.

Als we dit dus in het grotere geheel bekijken, zou het heel tragisch zijn geweest als de Gibeonieten net als de rest van de Kanaänieten waren uitgeroeid. Je zou kunnen zeggen dat God er soeverein voor zorgde dat Jozua naliel dit verder te onderzoeken en de Heere te raadplegen, zodat dit zou gebeuren. De Gibeonieten gingen immers deel uitmaken van Israël. Het waren heidenen die deel van Israël werden door de kant van Israëls God te kiezen, net zoals Rachab in een vergelijkbare situatie verkeerde. Ze deden Rachab een gelofte. Ze deden Gibeon een gelofte. In beide gevallen zouden deze mensen zijn uitgeroeid als ze Jahweh niet hadden omarmd. Maar door de gelofte gingen ze deel uitmaken van Israël en kwamen ze onder de verantwoordelijkheid van Israël te vallen. Jozua was evenzeer verplicht hen te verdedigen als welke Joodse stad ook.

8

De Gibeonieten doen zich voor als gezanten

Dit is dus wat er gebeurt in deze hoofdstukken die we nu gaan bekijken. In vers 3:

Toen de inwoners van Gibeon hoorden wat Jozua met Jericho en Ai gedaan had, gingen ook zij met list te werk. Zij gingen op weg en deden zich voor als gezanten. Zij namen versleten zakken op hun ezels, en versleten, gescheurde en weer dichtgebonden leren wijnzakken. Ook hadden zij versleten en opgelapte schoenen aan hun voeten, en zij hadden versleten kleren aan, en alle brood van hun proviand was droog en kruimelig. En zij gingen naar Jozua, naar het kamp in Gilgal, en zij zeiden tegen hem en tegen de mannen van Israël: Wij zijn uit een ver land gekomen. Nu dan, sluit een verbond met ons. Toen zeiden de mannen van Israël tegen de Hevieten: Misschien woont u wel in ons midden, hoe kunnen wij dan een verbond met u sluiten?

JOZUA 9:3-7

Je ziet het, deze mensen zijn Hevieten.

Zij zeiden tegen Jozua: Wij zijn uw dienaren. Toen zei Jozua tegen hen: Wie bent u en waar komt u vandaan? Zij zeiden tegen hem: Uw dienaren zijn uit een zeer ver land gekomen, omwille van de Naam van de HEERE, uw God, want wij hebben Zijn roem gehoord, en alles wat Hij in Egypte gedaan heeft, en alles wat Hij gedaan heeft aan de twee koningen van de Amorieten die aan de overzijde van de Jordaan woonden: Sihon, de koning van Hesbon, en Og, de koning van Basan, die in Astharoth woonde.

JOZUA 9:8-10

Dit waren de koningen die aan de oostkant van de Jordaan waren overwonnen voordat ze het land binnentrokken. Zo hadden de Rubenieten, de Gadieten en de Manassieten hun erfdeel aan de oostkant verkregen. Ze hadden daar namelijk al eerder twee koningen overwonnen, Og en Sihon, toen Mozes nog leefde. Dat land werd het erfdeel van de tweeënhalve stam voordat ze het land binnentrokken. Deze mensen zeggen dus: ‘We hebben gehoord wat jullie God daar heeft gedaan en hier in dit land, en daarom hebben we besloten dat we aan jullie kant willen staan.’

In vers 11 staat:

9

Hun reisverhaal en bestuur door oudsten

Daarom zeiden onze oudsten en al de inwoners van ons land tegen ons: Neem proviand voor de reis mee, en ga hun tegemoet, en zeg tegen hen: Wij zijn uw dienaren. Nu dan, sluit een verbond met ons. Dit brood van ons hebben wij warm als voedsel voor onderweg uit onze huizen meegenomen op de dag dat wij vertrokken om naar u toe te gaan. Maar zie, nu is het droog en kruimelig. En deze leren wijnzakken waren nieuw toen wij ze vulden; maar zie, ze zijn gescheurd. En deze kleren van ons en onze schoenen zijn versleten door de zeer lange reis.

JOZUA 9:11-13

Ik weet niet welke afstand ze beweerden te hebben afgelegd. Als je kleren tijdens een reis oud worden, hoelang duurt het dan voordat kleren oud worden? Dat gebeurt niet in een week of twee. Het klinkt alsof ze al zes maanden onderweg zijn of zo, of een jaar. Het is moeilijk om te weten wat ze nu eigenlijk proberen over te brengen. Ze zijn heel ontwijkend. Jozua zegt: ‘Waar komen jullie vandaan?’ ‘O, uit een heel ver land.’ ‘Nou, heeft dat land ook een naam?’ ‘Nou, het is een heel ver land.’

Ze waren ontwijkend. Ze zeiden: ‘O, uit een ver land, maar we hebben over jullie God gehoord.’ Zo veranderden ze van onderwerp en noemden ze de naam van het land niet. Misschien zou je denken dat Jozua zou blijven aandringen op preciezere informatie.

Maar het is ook mogelijk dat er in die dagen, toen informatie zich niet zo snel verspreidde, veel landen op enige afstand waren waarvan Jozua de naam nooit zou hebben gekend, ook al hadden ze die genoemd. Ze zouden dus hebben kunnen bedoelen: ‘Jullie hebben eigenlijk nog nooit van ons gehoord.’

Ze beweren tenslotte niet eens dat ze een koning hadden. Ze beweren dat de oudsten van hun volk hen hebben gestuurd. Ook daardoor klinkt het alsof het misschien nomadische stammen uit een of ander verafgelegen gebied zijn, een volk dat niet erg belangrijk is. Hoewel ons wordt verteld dat Gibeon een koninklijke stad was, lezen we nergens dat Gibeon daadwerkelijk een koning had. Sommige uitleggers denken daarom dat ze echt alleen oudsten van hun volk hadden die over hen regeerden. Het leek meer op een republiek dan de meeste steden in de omgeving.

Bij bijna alle veroveringen die Jozua in deze tijd deed, wordt ons uitdrukkelijk verteld dat hij de koning gevangennam en met hem deed zoals hij met de koning van Jericho en de koning van Ai had gedaan. In één geval verbergen vijf koningen zich in een grot, en hij haalt ze eruit en doodt ze. De koningen van deze landen worden beschouwd als de voornaamste trofeeën van de verovering. Wanneer alle veroveringen achter de rug zijn, wordt er zelfs een lange lijst gegeven van koningen die door Jozua zijn overwonnen.

Maar we lezen nergens dat deze stad van de Gibeonieten een koning had. Misschien hadden ze er een die niet wordt genoemd, maar ze hebben het over de oudsten van hun volk. Het is dus mogelijk dat ze wat beschaafder en verder ontwikkeld waren en een bevolking hadden die meer zichzelf bestuurd, een beetje zoals de Grieken later zouden hebben. Niemand weet het zeker. Ze zouden er ook gewoon over gelogen kunnen hebben. Ze zouden daar een koning kunnen hebben gehad. Het was een koninklijke stad. Ik weet niet echt zeker wat ‘koninklijke stad’ betekent, en de uitleggers weten dat ook niet per se. Maar het was een belangrijke stad.

Athene was later ook een belangrijke stad. Daar hadden ze niet de ouderwetse vorm van monarchie. Ik weet er echt niet veel van, en ik denk niet dat we genoeg aanknopingspunten hebben. Maar ze klinken als een los samenhangende gemeenschap in een of ander verafgelegen gebied, bestuurd door een raad van oudsten.

Maar als ze werkelijk zo ver weg wonen, waarom komen ze dan naar Jozua toe, uit angst voor iets wat hij zou kunnen doen? Denken ze dat Jozua ooit ergens een wereldrijk zal stichten? Dat hebben ze misschien gedacht. Sommige mensen hebben zulke ambities. Maar hun verhaal is duidelijk verzonnen, en ze hadden het echt goed doordacht. Ze hadden de details uitgedacht. Ze hadden de zichtbare bewijzen, het bewijsmateriaal, het beschimmelde brood, alles. Ze hadden echt uitgedokterd hoe ze deze list moesten uitvoeren. En in vers 14 staat:

10

Jozua verzuimt de Heere te raadplegen

Toen namen de mannen van hun proviand en zij vroegen niet om een uitspraak van de HEERE.

JOZUA 9:14

Deze ene zin is waarschijnlijk meer dan enige andere zin in het hele hoofdstuk de zin waaraan gewoonlijk preken worden ontleend wanneer er door het boek Jozua heen wordt gepreekt. Want er lijkt een heel praktische toepassing in te zitten. Ze maakten een fout omdat ze God niet om raad vroegen. Het is duidelijk dat ze geen fout zouden hebben gemaakt als ze God om raad hadden gevraagd.

Maar we weten ook dat ze God niet om raad vroegen toen ze hun troepen de eerste keer naar Ai stuurden. Ze zagen dat niet als iets wat per se verkeerd was. Het probleem dat ze daar hadden, was natuurlijk een zonde waarvan ze niet op de hoogte waren. Als ze God om raad hadden gevraagd, zou Hij het hun hebben verteld. Maar dit is niet de eerste keer dat ze de HEERE niet raadpleegden. Misschien kunnen we eenvoudig vaststellen dat er elke keer dat ze de HEERE niet raadpleegden, iets onwenselijks gebeurde dat voorkomen zou zijn als ze Hem wel hadden geraadpleegd.

In Spreuken, hoofdstuk 3, vers 5 en 6, staat:

Vertrouw op de HEERE met heel je hart, en steun op je eigen inzicht niet. Ken Hem in al je wegen, dan zal Híj je paden rechtmaken.

SPREUKEN 3:5-6

God zal je leiden als je Hem raadpleegt, als je Hem erkent en niet op je eigen inzicht steunt, maar op Zijn raad. Dat is in het algemeen een regel voor godvruchtige mensen. En zeker voor een man die Israël bestuurt, een volk waarvan God de Koning is, terwijl Jozua alleen de legeraanvoerder is die hen in de oorlog leidt. Hij had God moeten raadplegen.

11

God verhardt Gibeons hart niet

Maar als hij dat had gedaan, zouden de Gibeonieten, zoals ik al zei, zijn gedood in plaats van dat dit verdrag werd gesloten. Met Gods soevereine handelen achter de schermen en alles wat daarbij komt kijken, is het moeilijk te weten of God wilde dat dit zo zou aflopen. Ik weet het niet. Maar in hoofdstuk 11 van Jozua, vers 19 en 20, staat over de andere steden, die ze niet spaarden:

Er was geen stad die vrede sloot met de Israëlieten, behalve de Hevieten, inwoners van Gibeon. Alles namen zij door strijd in. Want het kwam van de HEERE dat Hij hun harten zo verhardde dat zij Israël met strijd tegemoet trokken. Het was opdat Jozua hen met de ban zou slaan en er voor hen geen genade zou zijn, maar opdat hij hen weg zou vagen, zoals de HEERE aan Mozes geboden had.

JOZUA 11:19-20

Let op, van alle steden behalve Gibeon verhardde God de harten, zodat ze geen vrede met Israël zouden sluiten. Er staat niet dat Hij de Gibeonieten in het hart gaf om vrede te sluiten, maar Hij verhardde hun hart duidelijk niet zoals Hij dat bij de anderen deed. De anderen probeerden geen vrede met Israël te sluiten omdat God niet wilde dat ze dat deden. Het was Gods wil dat ze werden vernietigd, staat er. Het was de wil van de HEERE dat ze werden vernietigd, en Hij verhardde hun hart. Maar de Gibeonieten niet. Hij verhardde hun hart niet.

Het lijkt mij dus dat Gods bedoelingen met dit alles meer dan één laag hebben. Aan de ene kant had Jozua de HEERE moeten raadplegen, maar aan de andere kant is het ergens maar goed dat hij dat niet deed. Goed voor de Gibeonieten, en misschien ook goed in Gods ogen. Want als God niet wilde dat dit gebeurde, waarom liet Hij dan na het hart van de Gibeonieten te verharden? Waarom liet Hij toe dat ze een zacht hart hadden, dat bereid was zich onder Gods volk te stellen en hun God te vrezen?

12

God gebruikt ook verkeerde keuzes

Ik voel eigenlijk heel veel sympathie voor de Gibeonieten. Het is waar dat ze logen en die listen gebruikten enzovoort, en ik zeg niet dat dat de juiste handelwijze is. Rachab loog ook. In zekere zin zouden we kunnen zeggen dat Rachab op één niveau loog om zichzelf te beschermen. We prijzen Rachab omdat ze de verkenners beschermde. Maar wanneer de wachters van haar land voor haar deur staan en zeggen:

Daarop stuurde de koning van Jericho boden naar Rachab om te zeggen: Breng de mannen naar buiten die naar u toe gekomen zijn en die uw huis zijn binnengegaan, want zij zijn gekomen om het hele land te verkennen.

JOZUA 2:3

en zij zegt:

Maar de vrouw had die beide mannen ontvangen en zij had hen verborgen. Zij zei: Inderdaad zijn er mannen naar mij toe gekomen, maar ik wist niet waar zij vandaan kwamen. En het gebeurde bij het sluiten van de poort, toen het donker was, dat die mannen naar buiten gingen. Ik weet niet waar die mannen heen gegaan zijn. Achtervolg hen snel, u zult hen zeker inhalen.

JOZUA 2:4-5

dan redt ze ook haar eigen hachje. Want als ze had gezegd: 'Ja, ik heb ze hier. Ik heb ze onderdak geboden', dan zou dat haar de kop kosten.

In zekere zin beschermde haar leugen dus de mensen van God, maar natuurlijk ook haarzelf. Deze mannen logen om zichzelf te beschermen. We raden mensen niet aan om te liegen. Daarom geldt soms dat, ook al is het doel een goed doel, dat de middelen niet noodzakelijk rechtvaardigt. Het middel waarmee dit bedrog werd gepleegd, was een leugen. Dat is geen echt goed middel, maar het doel kan in feite wel van de HEERE zijn.

Vaak gebeurt dat. Er staat ergens over Simson in het boek Richteren:

Maar zijn vader zei tegen hem, evenals zijn moeder: Is er onder de dochters van je broeders en onder heel mijn volk geen vrouw, dat je weggaat om een vrouw te nemen van die onbesneden Filistijnen? Maar Simson zei tegen zijn vader: Neem háár voor mij, want zij is in mijn ogen de juiste. Nu wisten zijn vader en zijn moeder niet dat dit van de HEERE was, dat hij een aanleiding zocht tegen de Filistijnen. Want de Filistijnen heersten in die tijd over Israël.

RICHTEREN 14:3-4

die het doelwit van Simsons woede werden. Hij vernietigde hen doordat hij iets stoms deed wat zijn ouders hem hadden afgeraden. Maar het is interessant hoe er staat:

Hij luisterde niet naar zijn ouders, omdat de Heer wilde dat hij iets anders deed.

Simson maakte dus een verkeerde, zelfs een zondige keuze, maar God was van plan die te gebruiken. Betekent dat dat God Simson ertoe bracht een verkeerde keuze te maken? Nee. Betekent het dat God deze mensen ertoe bracht te liegen? Nee, God bracht hen daar niet toe, maar Hij gebruikte het. Hij greep niet in om het te voorkomen, omdat er een uitkomst was die Hij blijkbaar wilde.

En de Gibeonieten waren, geloof ik, echte Israëlieten — niet door afstamming, maar door bekering. Hun nakomelingen werden immers trouwe werkers bij de tempel, bouwers van de tempel in de dagen van Zerubbabel.

Net als Rachab hoorden zij bij Israël, niet vanwege hun afstamming, maar vanwege hun gemeenschappelijke geloof. Ze gingen geloven in de God van Israël en ontzag voor Hem koesteren. Het is interessant om erover na te denken hoeveel verschillende lagen van Gods voorzienigheid en Gods wil hierin te vinden zijn. Want aan de ene kant had Jozua werkelijk de Heere om raad moeten vragen. Dat deed hij niet. En voor de Gibeonieten, en misschien ook voor God Zelf, pakte het zo beter uit. Maar vanuit Jozua gezien maakte hij een fout. Mensen moeten de Heere raadplegen.

13

Gods doel en menselijke verantwoordelijkheid

Maar ik denk dat deze verhalen heel duidelijk maken dat het doel de middelen niet heiligt. God kan een goed resultaat tot stand brengen zonder de middelen tot dat resultaat teweeg te brengen. Dit is in wezen rechtstreeks in tegenspraak met iets wat we soms van onze calvinistische vrienden horen. Als je met een calvinist praat en die zegt: ‘God heeft gepredestineerd wie behouden zal worden en wie niet’, dan zeg je: ‘Waarom moet ik dan eigenlijk nog tot hen prediken? Als ze behouden zullen worden omdat ze gepredestineerd zijn om behouden te worden, waarom moet ik dan de moeite nemen en mezelf ongemak bezorgen om het Evangelie te prediken?’

Dan zeggen ze: ‘Omdat God wil dat ze behouden worden doordat jij tot hen predikt.’ En ze zeggen dat God niet alleen het doel verordineert, maar ook de middelen. Hij heeft niet alleen verordineerd dat ze behouden worden, maar Hij heeft specifiek verordineerd dat ze behouden worden doordat jij tegenover hen getuigt. Dat is een

gebruikelijke redenering onder calvinisten wanneer ze hierover praten. Ze zeggen dat God niet alleen het doel verordineert, maar ook de middelen. Maar dat is niet noodzakelijk juist.

God heeft soms een doel voor ogen, en Hij keurt niet noodzakelijk de middelen goed waardoor dat bereikt zal worden. Neem bijvoorbeeld de kruisiging van Jezus. God had verordineerd dat Jezus zou sterven voor de zonden van de wereld. Dat betekent niet dat Hij goedkeurde wat Judas deed of wat Kajafas deed. Hoe zou Hij hen daarvoor kunnen oordelen als Hij het goedkeurde? Hoe zou Hij Kajafas en de Joden kunnen oordelen omdat ze Christus doodden, als Hij hun dat had verordineerd te doen? Hoe kan Hij hen oordelen omdat ze doen wat Hij hun verordineerd heeft te doen?

Het is duidelijk dat ze hun eigen beslissingen namen. Het waren zondige beslissingen. Het is zoals wat God in Jesaja hoofdstuk 10 over de Assyriërs zei, over hoe zij gebruikt zouden worden om het noordelijke koninkrijk Israël te oordelen. Er staat:

Maar zij zien het zelf niet zo.

JESAJA 10:7

De Assyriërs willen alleen maar grondgebied veroveren. Dat is alles wat ze willen. Ze proberen alleen maar hun grenzen uit te breiden. Ze zien zichzelf niet als mensen die door God gebruikt worden. God keurt hun hart en hun motieven en dat alles niet goed. Ze doen het verkeerde. Maar Hij gebruikt het. Hij zal een resultaat tot stand brengen dat Hij tot stand wil zien komen.

14

Bekering als uitzondering op het oordeel

Dit zijn enkele van de diepere kwesties die in een verhaal als dit naar voren komen. Had Jozua de Heere moeten raadplegen? Ja, iedereen moet de Heere raadplegen. Maar hij deed het niet. Was de uitkomst slecht? Dat denk ik niet. De zorg die God uitte toen Hij Israël opdroeg alle Kanaänieten uit te roeien, was deze:

en wanneer de HEERE, uw God, hen aan u overgegeven heeft en u ze verslaat, dan moet u hen volledig met de ban slaan; u mag geen verbond met hen sluiten en hun niet genadig zijn. U mag geen huwelijksbanden met hen aangaan: uw dochters mag u niet geven aan hun zonen, en hun dochters niet nemen voor uw zonen. Want zij zouden uw zonen van achter Mij laten afwijken, zodat zij andere goden gaan dienen en de toorn van de HEERE tegen u ontbrandt en Hij u al snel wegvaagt.

DEUTERONOMIUM 7:2-4

De Gibeonieten bleken Israël uiteindelijk niet te verderven. Ze bevorderden hun eigenheidse godsdienst niet in Israël. Het ging de andere kant op. Ze namen de godsdienst van Israël over. Dus hoewel het in het algemeen waar is dat veel van de Kanaänieten die in het land achterbleven Israël wel verdierven, deden deze mensen dat niet. Daarom zou Gods doel met het uitroeien van de Kanaänieten niet op deze mensen van toepassing zijn, omdat ze zich tot Jahweh bekeerden. Als zodanig zijn ze een beeld van heidenen die in het Nieuwe Testament deel gaan uitmaken van het burgerschap van Israël, zoals Paulus ons beschrijft in Efeze hoofdstuk 2.

15

Heidenen worden medeburgers van Israël

Efeze hoofdstuk 2, vers 11. Paulus zegt:

Bedenk daarom dat u die voorheen heidenen was in het vlees en die onbesnedenen genoemd werd door hen die genoemd worden besnijdenis in het vlees, die met de hand gebeurt,

EFEZE 2:11

Dat wil zeggen, we maakten in die dagen geen deel uit van Israël; we waren daar vreemdelingen.

dat u in die tijd zonder Christus was, vervreemd van het burgerschap van Israël en vreemdelingen wat betreft de verbonden van de belofte. U had geen hoop en was zonder God in de wereld.

EFEZE 2:12

Precies zoals de Gibeonieten dat waren.

Maar nu, in Christus Jezus, bent u, die voorheen veraf was, door het bloed van Christus dichtbij gekomen.

EFEZE 2:13

De Gibeonieten hadden beweerd dat ze mensen uit een verafgelegen streek waren, en op die voorwaarden werden ze toegelaten. Maar in werkelijkheid werden ze dichtbij gebracht, en waren ze eigenlijk al die tijd al dichtbij. Maar wij zijn door het bloed van Christus dichtbij God gebracht en dichtbij onze Joodse broeders die christenen zijn.

Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken, heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees tenietgedaan, namelijk de wet van de geboden, die uit bepalingen bestond, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen en zo vrede zou maken,

EFEZE 2:14-15

Dat wil zeggen, in het lichaam van Christus.

één nieuwe mens uit die twee, De Jood en de heiden.

en opdat Hij die beiden in één lichaam met God zou verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.

EFEZE 2:16

En er staat:

En bij Zijn komst heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd aan u die veraf was, en aan hen die dichtbij waren.

EFEZE 2:17

En dus waren wij, heidenen, ver weg. Wij waren een volk dat ver van het burgerschap van Israël af stond.

dat u in die tijd zonder Christus was, vervreemd van het burgerschap van Israël en vreemdelingen wat betreft de verbonden van de belofte. U had geen hoop en was zonder God in de wereld. Maar nu, in Christus Jezus, bent u, die voorheen veraf was, door het bloed van Christus dichtbij gekomen.

EFEZE 2:12-13

zegt Paulus. Dat waren deze mensen. Maar ze sloten een verbond met Israël. Ze beweerden mensen van ver weg te zijn en dus helemaal geen Joden. Ze waren geen Joden, maar geografisch waren ze niet zo ver weg.

En wat staat er in Jozua 9:15?

En Jozua sloot vrede met hen en sloot een verbond met hen dat hij hen zou laten leven. En de leiders van de gemeenschap zwoeren hun een eed.

JOZUA 9:15

Zoals Paulus in Efeze zegt:

Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken, heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees tenietgedaan, namelijk de wet van de geboden, die uit bepalingen bestond, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen en zo vrede zou maken, en opdat Hij die beiden in één lichaam met God zou verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.

EFEZE 2:14-16

Hij verzoende de twee.

staat er. Zo sloot ook Jozua, een type van Christus, vrede met deze heidenen en bracht hen binnen het burgerschap van Israël, zoals ook wij daarin zijn opgenomen. In Efeze 2 zegt Paulus verder:

Zo bent u dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God,

EFEZE 2:19

En dat werden de Gibeonieten. Ze werden deel van de Joodse gemeenschap en deel van Israël.

16

Een eed blijft bindend ondanks bedrog

Dit is dus een eed die ze aflegden, en je zult zien dat het afleggen van een eed in de Bijbel iets heel bindends is.

En het gebeurde na verloop van drie dagen, nadat zij het verbond met hen gesloten hadden, dat zij hoorden dat zij hun burenen waren en dat zij in hun midden woonden. Want toen de Israëlieten verdertrokken, kwamen zij op de derde dag bij hun steden. Hun steden nu waren Gibeon, Kefira, Beëroth en Kirjath-Jearim.

JOZUA 9:16-17

Het ging dus niet om slechts één stad, Gibeon. Maar Gibeon was blijkbaar de koninklijke stad die over deze drie andere steden in de buurt heerste. Het verbond gold dus voor al deze steden in dit bondgenootschap. Misschien werden alle inwoners van deze steden als Gibeonieten beschouwd.

Maar de Israëlieten versloegen hen niet, omdat de leiders van de gemeenschap hun een eed gezworen hadden bij de HEERE, de God van Israël. Daarom morde de hele gemeenschap tegen de leiders.

JOZUA 9:18

Dus ze beseften: ‘Jullie hebben een domme fout gemaakt.’ De leiders kregen kritiek van de gewone burgers van Israël, die zeiden: ‘Kijk nou eens waar jullie ons in hebben laten belanden. Deze mensen zijn onze burenen. Dat was echt verkeerd. Dat was echt dom.’ En dus morden ze tegen hen. Maar alle leiders zeiden als antwoord tegen de gemeente:

Toen zeiden alle leiders tegen heel de gemeenschap: Wíj hebben hun een eed gezworen bij de HEERE, de God van Israël. Daarom kunnen wij hen niet aanraken.

JOZUA 9:19

Dit is interessant, omdat wij in onze samenleving geneigd zouden zijn daar anders over te denken. Wij zouden denken dat als de partij met wie we een overeenkomst sloten onjuiste informatie had gegeven, we het verbond rechtmatig zouden kunnen ontbinden, omdat er sprake was van bedrog. Je wilt je beloften houden en je contracten nakomen. Maar als er sprake is van bedrog, zouden de meeste rechtbanken je er volgens mij van ontslaan. Maar zij gingen er niet van uit dat God dat zou doen.

Zo was het ook met Rachab. Ze legden haar de gelofte af dat ze haar niet zouden doden, en ook niemand in haar huis. Misschien voelden ze zich daar later slecht over en dachten ze: ‘Eigenlijk hadden we deze Kanaänieten niet mogen sparen.’ Maar ze hadden een belofte gedaan en die hielden ze. Beloften houden is in Gods ogen heel belangrijk, omdat integriteit belangrijk is voor God. Integriteit is een ander woord voor trouw.

17

Ons gedrag maakt Gods karakter zichtbaar

De reden dat God ons bepaalde morele eisen stelt, is dat Hij wil dat onze moraal een weerspiegeling is van de Zijne. Waarom? Om te beginnen omdat Zijn eigen moraal goed is en alles wat niet op Hem lijkt slecht is. Dus Hij wil dat wij goed zijn. Hij wil dat wij bij Hem passen. Als Hij goed en trouw is en wij ontrouw en slecht zijn, dan is er eigenlijk geen gemeenschappelijke basis tussen ons om gemeenschap met Hem te hebben.

Maar het gaat verder dan dat. Voor een deel speelt ook dit mee: de wereld kan God niet zien, maar ons kunnen ze wel zien. Ze weten dat wij Hem vertegenwoordigen. En in veel opzichten zullen ze Hem beoordelen op grond van wat ze in ons gedrag zien. Er zijn veel mensen die Christus afwijzen omdat ze bij de christenen heel wat fouten hebben gezien, zonder ooit werkelijk een fout in Hem te hebben gezien. Ze hebben te maken gehad met christenen die hen bedrogen, of christenen die huichelaars waren, of christenen die hen boos maakten. Ze worden boos op God alsof Hij dat heeft gedaan. De reden is dat ze God niet kunnen zien; ons kunnen ze wel zien.

Vaak, als we met iemand over Christus proberen te praten en diegene een voorbeeld aanhaalt van een christen die hem heeft teleurgesteld, weten we nauwelijks wat we moeten zeggen. Maar meestal zeggen we: 'Nou ja, maar kijk niet naar de christenen, kijk naar Jezus.' Maar waar moeten ze Hem dan zien? Als ze Hem niet in de christenen zien, waar zullen ze Hem dan zien? God wil dat wij Zijn karakter hebben, omdat de wereld anders op geen enkele manier kan weten hoe Zijn karakter is.

18

God vertrouwen omdat Hij betrouwbaar is

Eén ding dat Hij wil, blijkbaar meer dan veel andere dingen, is dat mensen Hem vertrouwen. Hij heeft geloof in Hem tot voorwaarde gemaakt voor behoud, voor verhoord gebed, voor gezag over demonen, voor het ontvangen van de Geest en voor zo ongeveer alles. Jakobus zei:

Maar laat hij er in geloof om vragen en daarbij niet twijfelen. Immers, wie twijfelt, lijkt op een golf van de zee, die door de wind voortgestuwd en op- en neergeworpen wordt. Want zo iemand moet niet denken dat hij iets ontvangen zal van de Heere.

JAKOBUS 1:6-7

God geloven, God vertrouwen, is iets waar heel veel waarde aan wordt gehecht. Hij wil dat iedereen Hem vertrouwt en zijn geloof op Hem richt. Maar je kunt iemand niet vertrouwen als je hem als onbetrouwbaar beschouwt. Je kunt het proberen, maar je kunt hem niet vertrouwen. Er wordt niet van ons gevraagd te vertrouwen op wat niet betrouwbaar is. Ons wordt gezegd God te vertrouwen omdat Hij betrouwbaar is, omdat Hij integer is, omdat Hij meent wat Hij zegt en Zijn woord houdt. Zo is God. Dat is Zijn trouw. Je moet in Hem geloven omdat Hij trouw is. Dat wil zeggen, je kunt op Hem rekenen omdat Hij betrouwbaar is. Je kunt Hem vertrouwen omdat Hij je vertrouwen waard is.

Je vertrouwen waard, betrouwbaar, trouw — dat zijn allemaal termen voor een integer karakter. Als iemand integer is, kun je hem vertrouwen. Sterker nog, als je zeker weet dat hij integer is, vertrouw je hem zonder er zelfs maar bij na te denken. Als je twijfelt aan zijn karakter en integriteit, is het niet gemakkelijk om hem te vertrouwen. En als je weet dat hij geen enkele integriteit heeft, vertrouw je hem nooit. Met andere woorden, geloof is niet iets wat veel energie vraagt. Als je gelooft in dat waarvan je weet dat het betrouwbaar is, kost dat geen moeite. Je gelooft moeiteloos wat naar jouw weten betrouwbaar is. Maar je kunt jezelf er niet toe brengen te vertrouwen op wat naar jouw weten onbetrouwbaar is.

Geloof is niet iets wat energie kost. Het is een inschatting die je maakt van degene op wie je je geloof richt. Beoordeel je die persoon als betrouwbaar? Dan zul je hem vertrouwen. Beoordeel je hem als oneerlijk, dan zul je hem niet vertrouwen. Als je het niet zeker weet, weet je niet of je hem kunt vertrouwen of niet. Want vertrouwen is eigenlijk de natuurlijke reactie wanneer je iemand als betrouwbaar ziet.

Gods trouw is een van Zijn voornaamste eigenschappen die de wereld moet leren kennen, omdat mensen Hem anders niet kunnen vertrouwen. God wil dat de wereld in Hem gelooft, Hem vertrouwt. Wanneer Hij spreekt, moeten mensen beseffen dat ze kunnen vertrouwen op wat Hij zegt. Maar als Gods volk niet zo is, zal de wereld ook niet geneigd zijn te denken dat God zo is. Mensen beweren volgelingen van God te zijn, Hem trouw te zijn en Hem te aanbidden. Als zij ontrouw zijn, waar moeten we dan enig bewijs zien dat God een trouwe God is? Zijn trouw moet zichtbaar worden in het karakter van Zijn volk.

19

Beloften nakomen en om ontslag vragen

Daarom moet trouw, persoonlijke integriteit, in je eigen leven, in je eigen karakter, tot de allerhoogste waarden behoren, zo niet de hoogste waarde zijn. Als je zegt dat je het zult doen, doe je het, tenzij het absoluut onmogelijk wordt en je het eenvoudigweg niet voor elkaar kunt krijgen. Daar spreekt de Bijbel ook over in Spreuken. Er staat:

Mijn zoon, als je borg staat voor je naaste, en je iets met handslag aan een vreemde bevestigt,

SPREUKEN 6:1

En daarbij wordt geïmpliceerd dat je iets heel dwaas hebt gedaan en het eigenlijk niet kunt nakomen. Hij zegt:

Doe dan dit, mijn zoon, en red je, want je bent in de greep van je naaste gekomen, ga, onderwerp je en dring bij je naaste aan. Geef je ogen geen slaap, en je oogleden geen sluimer. Red je als een gazelle uit de hand van de jager, en als een vogel uit de hand van de vogelvanger.

SPREUKEN 6:3-5

Ga hem vragen of hij je van de afspraak wil ontslaan.

Met andere woorden, als je je er niet aan kunt houden, probeer dan ten minste toestemming van de ander te krijgen om ervan af te komen. Laat een verplichting niet zomaar onvervuld, want dan ben je ontrouw. Natuurlijk zijn er momenten waarop je iets belooft en dan beseft: 'Ik kan dat niet doen. Ik heb griep. Ik kan mijn bed niet uit. Ik kan niet gaan doen wat ik gezegd had te zullen doen.' Probeer dus van de verplichting ontslagen te worden als dat kan, want je belofte houden zou niet onderhandelbaar moeten zijn. Als je het belooft, doe je het.

20

Je woord houden als het je schade brengt

Dat begreep men in Bijbelse tijden. Het wordt als een waarde genoemd in een deel van de wijsheidsliteratuur en in de Psalmen. Psalm 15 bijvoorbeeld, een korte psalm, begint met een vraag en beantwoordt die vraag vervolgens. De vraag is:

HEERE, wie zal verblijven in Uw tent? Wie zal wonen op Uw heilige berg?

PSALMEN 15:1

Dat wil zeggen: God, wie kan bij U blijven? Wie kan gemeenschap met U hebben? Wie kan als gast in Uw huis zijn, door U verwelkomd? Wie kan bij U wonen, in Uw huis en op Uw heilige berg?

Het antwoord komt dan in een reeks eigenschappen van degenen die God bij Zich laat wonen en met wie Hij op goede voet blijft.

Hij die oprecht wandelt en gerechtigheid beoefent, die met zijn hart de waarheid spreekt.

PSALMEN 15:2

Dat betekent dat hij vanbinnen net zo waarachtig is als vanbuiten. Hij spreekt de waarheid niet alleen met zijn mond, maar zijn hart is ook waarachtig. Hij is integer.

Die met zijn tong niet lastert, zijn vrienden geen kwaad doet en geen smaad jegens zijn naaste op de lippen neemt.

PSALMEN 15:3

Hij laat zich niet in met laster, roddel enzovoort.

In zijn ogen is de verworpene veracht, maar wie de HEERE vrezen, eert hij. Heeft hij gezworen tot zijn schade, zijn eed verandert hij evenwel niet.

PSALMEN 15:4

Dat wil zeggen, hij heeft geen respect voor goddeloze mensen. Hij heeft respect voor godvrezende mensen.

En dan aan het einde van vers 4:

Wie iets zweert, ook als dat in zijn nadeel is, en zich daaraan houdt.

Dit is wat Jozua deed. Jozua zwoer. Hij legde een eed af. Maar het was tot zijn eigen schade. Dat is een uitdrukking die betekent dat je een eed aflegt om iets te doen, maar dat het nakomen van die eed je meer gaat kosten dan je dacht. Met andere woorden, je legde de eed af zonder volledig te weten hoe de dingen zouden aflopen. En zoals ze uiteindelijk aflopen, zal het je daadwerkelijk schade berokkenen om je eed na te komen. Dat betekent het om tot je eigen schade te zweren: zweren dat je iets zult doen wat je schade zal berokkenen als je het uitvoert. De man die tot zijn eigen schade zweert, maar niet afwijkt van wat hij gezegd heeft te zullen doen, verandert niet. Hij

zegt: ‘Goed, dit gaat me pijn doen, maar ik heb het gezworen, dus ik ga het toch doen. Ik ga ermee door en doe mezelf liever pijn dan dat ik mijn integriteit aantast, dan dat ik mijn trouw prijsgeef.’

21

Trouw aan de huwelijksbelofte

Natuurlijk wijs ik hier altijd op, en dat deed ik ook al voordat ik ooit getrouwd was. Want het huwelijk is eigenlijk het voornaamste terrein waarop trouw aan een eed zichtbaar kan worden. Er zijn niet veel eden of verbonden die in deze tijd nog worden gebruikt. We hebben contracten, we hebben afspraken, mondelinge afspraken. Maar een verbond sluiten en een eed afleggen, dat deden ze in de oudheid voortdurend. Daar hebben wij niet veel meer van, maar binnen één instelling hebben we het nog behouden. Dat is binnen het huwelijk.

Mensen doen een belofte. Ze zweren in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest dat ze elkaar trouw zullen zijn zolang ze leven. Ze sluiten zelfs alle achterdeurtjes af: in ziekte en gezondheid, in rijkdom en armoede, in goede en slechte tijden. Ze houden met alles rekening. ‘Hier is voor mij geen uitweg uit. Ik beloof het.’ Op grond van die belofte vertrouwt de ander hen en doet een soortgelijke belofte. Dan ben je een verbond aangegaan.

Wanneer mensen trouwen, zweren ze dan tot hun eigen schade? Bijna altijd doen ze dat. Er zijn gelukkige huwelijken die hierop een uitzondering zouden vormen, maar zelfs het doorsnee gelukkige huwelijk kent zijn momenten. Het kent zijn momenten waarop de echtgenoten ontdekken dat ze het minder met elkaar eens zijn dan ze hadden gedacht, en dat ze hun meningsverschillen minder gemakkelijk oplossen dan ze hadden verwacht.

Voordat ze trouwden, dachten ze dat ze met iemand trouwden met wie alles gemakkelijk zou gaan. ‘Ik heb deze persoon gekozen omdat we verliefd zijn. We kunnen gewoon moeiteloos door het leven gaan en nog lang en gelukkig leven, zoals in de sprookjes. Natuurlijk beloof ik in dit huwelijk te blijven. Wie zou dat niet doen?’ Wie wil er nu niet de rest van zijn leven een sprookjesleven?

Dus doen ze een belofte, en dan ontdekken ze hoe die persoon in het echte leven is. Hopelijk is het niet echt een enorme ontgoocheling. Hopelijk weten ze van tevoren echt met wie ze trouwen. Maar er zijn altijd dingen die niet waren voorzien, gewoon punten van conflict die niet waren doorgepraat of niet waren voorspeld. Ze ontdekken dat ze niet met de prins op het witte paard of met een engel zijn getrouwd.

Ze hebben het gezworen, maar nu beseffen ze: ‘O, het zal niet zo gemakkelijk zijn als ik had gedroomd om voor altijd in dit huwelijk te blijven, in goede en slechte tijden. Ik zei in goede en slechte tijden, maar ik dacht eigenlijk niet dat er zo veel slechte tijden zouden zijn. Nu ontdek ik dat er slechte tijden zijn. Maar ik heb een eed afgelegd.’

Wanneer iemand in die situatie zit, is het in sommige huwelijken soms heel erg. In andere gevallen is het gewoon niet zo goed als ze hadden gedacht. In een heel klein aantal gevallen is het net zo goed als ze hadden gedacht. Ik heb sommige mensen daarvan horen getuigen. Maar meestal is dat niet wat je hoort en niet wat mensen zullen zeggen.

Maar het maakt niet uit of het zo goed is als je had gedacht, of dat je ontdekt dat het nakomen van je eed je schade zal berokkenen. Als je een integer mens bent, verandert dat je beslissing niet. Je gaat nog steeds door. Je blijft trouw. Je doet wat je gezegd hebt te zullen doen.

Er is maar één ding dat echtscheiding veroorzaakt, geen verschillende dingen. Je kunt geen lijst maken van dingen die echtscheiding veroorzaken. Er is er maar één. Soms zeggen mensen: ‘Nou, de meeste mensen scheiden vanwege problemen met geld, problemen met seks, meningsverschillen over kinderen.’ Nee, mensen scheiden niet vanwege die dingen. Mensen scheiden om één reden. Er is maar één reden: omdat ze besluiten ontrouw te zijn, omdat ze besluiten dat ze hun beloften niet meer willen nakomen.

Meningsverschillen over geld, seks, kinderen: die dingen zorgen er niet voor dat huwelijken uiteenvallen. Weet je hoe ik dat weet? Omdat ik in een huwelijk zat waarin die meningsverschillen bestonden, en ik heb het niet verbroken. Als mijn vrouw net zo was geweest als ik, zouden we nog steeds getrouwd zijn, want die dingen maken huwelijken niet kapot. Ontrouw aan een gelofte drijft mensen uit elkaar.

Hoe slecht het ook gaat in een huwelijk, een huwelijk kan nooit eindigen behalve door de dood zolang beide mensen zeggen: 'Ik ga mijn belofte nakomen, want zo ben ik. Ik ben iemand die zijn beloften nakomt. Ik ben een integer mens. Eén ding zal ik niet opofferen: mijn integriteit tegenover God.' Niets anders kan er een einde aan maken.

22

Je woord houden bij zakelijke afspraken

We leven dus in een ontrouwe samenleving, een samenleving waarin mensen trouw niet belangrijk vinden, niet zo belangrijk als ze zouden moeten. Wie op Gods heilige berg wil wonen, moet iemand zijn die zelfs tot zijn eigen schade zweert en daar niet op terugkomt. Wat zakendoen betreft: geloof het of niet, ik heb echt weleens een gewone baan gehad, en soms werkte ik als zelfstandig glazenwasser. Dan zei ik tegen iemand: 'Ik was je ramen voor dit bedrag.' Ik kwam om het werk te doen, en dan bleek dat het veel langer zou gaan duren dan ik had gedacht. Ik trof dingen op de ramen aan die ongeveer drie keer zoveel tijd zouden kosten om te verwijderen. En ik dacht: 'Op deze klus ga ik er flink bij inschieten.'

Ik herinner me heel goed dat ik dacht: 'Ik moet deze mensen gewoon zeggen dat ik het voor dat bedrag niet kan doen.' Maar toen dacht ik aan dit vers, precies dit vers. Dit vers zit altijd in mijn hoofd:

Wie iets zweert, ook als dat in zijn nadeel is, en zich daaraan houdt.

Ik had niet gezworen, maar ik had het wel beloofd. En Jezus zei dat je geen eden zou moeten hoeven gebruiken.

Laat je ja gewoon ja zijn en je nee nee.

Met andere woorden, wanneer je ja zegt, laat dat dan voor jou even bindend zijn alsof je een eed had afgelegd. Je hebt geen eden nodig. Gebruik geen eden. Zeg gewoon ja en meen het. Zeg gewoon nee en meen het.

Ik had dus een belofte gedaan, en die kwam ik na. In veel gevallen verloor ik er geld op. Je leert beter in te schatten welk bedrag je moet vragen. Je leert voorzichtiger te zijn wanneer je beloften doet. Maar één ding mag een christen zichzelf volgens mij nooit toestaan: zijn integriteit prijsgeven.

23

Jefta en de ernst van geloften aan God

Dit was het probleem waar Jefta voor kwam te staan toen hij een eed aan God aflegde:

En Jefta deed de HEERE een gelofte en zei: Als U de Ammonieten geheel in mijn hand zult geven, dan zal dat wat naar buiten komt en mij vanuit de deur van mijn huis tegemoetkomt, als ik in vrede terugkeer van de Ammonieten, voor de HEERE zijn, en ik zal het als brandoffer offeren.

RICHTEREN 11:30-31

Dat bleek zijn dochter te zijn. En hij zei niet: 'O, nou, dat neem ik terug.' Hij zei alleen: 'O, dit gaat pijn doen. Ik heb tot mijn eigen schade gezworen.' Maar hij kwam er niet op terug.

In Prediker hoofdstuk 5 staat in vers 1:

Wees niet overhaast met spreken en spreek niet ondoordacht voor God. God is immers in de hemel en jij bent op aarde. Gebruik daarom weinig woorden.

PREDIKER 5:1

[Vertalersnoot: de spreker noemt vers 2 volgens de Engelse versnummering; in de HSV is dit vers 1.]

Wat hij bedoelt met overhaast spreken, is dat je God geen onverstandige of slecht doordachte beloften moet doen. Wees niet overhaast met beloven. Waarom? Hij zegt in vers 3 tot en met 5:

Als je God een gelofte doet, stel het nakomen ervan dan niet uit. Hij heeft geen behagen in dwazen. Kom na wat je beloofd hebt. Het is beter niets te beloven dan iets te beloven en het niet na te komen. Laat je mond je niet tot zonde brengen en zeg niet tegen de boodschapper van God: ‘Het was een vergissing.’

PREDIKER 5:3-5

[Vertalersnoot: de spreker begint bij vers 4 volgens de Engelse versnummering; in de HSV begint deze passage bij vers 3. Waar zijn Engelse Bijbel ‘boodschapper’ zegt, gebruikt de HSV in vers 5 ‘engel’.]

Ik weet niet wie deze boodschapper van God is. Ik vermoed dat mensen bij de tempel toezeggingen deden, en dat de tempel iemand stuurde om het toegezegde op te halen. ‘O, ik heb me vergist. Ik dacht echt dat ik meer geld had dan ik had, en nu blijkt dat ik het niet kan betalen.’ Nee, zeg niet dat het een vergissing was. Geef het gewoon. Het is beter helemaal geen gelofte te doen dan een gelofte te doen en niet te betalen.

Er zijn waarschijnlijk situaties die een uitzondering zouden vormen, maar ik kan me niet voorstellen welke dat zouden zijn als het offeren van je dochter daar niet onder valt. Ik denk dat mensen hun geloften kunnen breken en daarvoor vergeving van God kunnen krijgen, maar we kunnen allerlei zonden begaan en daarvoor vergeving van God krijgen. Dat is geen argument dat ervoor pleit. Het feit dat God ons kan vergeven, is geen argument om onszelf toe te staan dingen te doen. Zonde is zonde.

Maar we kunnen zien dat deze houding als vanzelfsprekend werd beschouwd. Het was niet zo dat Jozua God moest raadplegen en dat God zei: ‘Nu moet je je belofte houden.’ Jozua wist: ‘Je houdt je belofte.’ Jozua wist dat hij een blunder had begaan. En die blunder hield zelfs in dat hij ermee had ingestemd iets te doen waarvan God hem had gezegd dat hij het niet mocht doen. Maar hij wist dat er één ding erger was dan doen wat God hem verboden had, namelijk de Kanaänieten sparen. Dat was doen wat God nooit wil dat je doet, en dat is je eed breken. Hij was gebonden door de woorden van zijn mond, zoals Salomo zei.

24

De Gibeonieten als dienaren van Gods huis

Zo zagen de Israëlieten de situatie, en ze waren er behoorlijk ontzet over. En toch moesten ze hun woord houden. Wat gebeurt er dus? Ze houden inderdaad hun woord, maar ze onderwerpen deze mensen aan slavernij.

Er staat in vers 20, Jozua 9:20:

Dit zullen wij met hen doen zodat wij hen in leven kunnen laten, opdat er geen grote toorn over ons komt vanwege de eed die wij hun gezworen hebben.

JOZUA 9:20

Daarmee houden ze hun eed.

En de leiders zeiden tegen hen:

Verder zeiden de leiders tegen hen: Laat hen leven, maar laat hen dan houthakkers en waterputters worden voor heel de gemeenschap, zoals de leiders tegen hen gezegd hebben.

JOZUA 9:21

Dienaren die zwaar werk doen, water dragen. Water is zwaar om te dragen.

Toen riep Jozua hen en sprak tot hen: Waarom hebt u ons bedrogen door te zeggen: Wij komen zeer ver van u vandaan, terwijl u in ons midden woont? Nu dan, vervloekt bent u! U zult voor altijd slaven zijn, houthakkers en waterputters voor het huis van mijn God.

JOZUA 9:22-23

Zij antwoordden Jozua: Omdat aan uw dienaren uitdrukkelijk was verteld dat de HEERE, uw God, Zijn dienaar Mozes geboden heeft om u heel dit land te geven en alle inwoners van het land voor u weg te vagen, zijn wij vanwege u heel bevreesd geworden voor ons leven. Daarom hebben wij dit gedaan. En nu, zie, wij zijn in uw hand. Doe zoals het goed en zoals het juist is in uw ogen met ons te doen.

JOZUA 9:24-25

Zo maakte Jozua hen op die dag houthakkers en waterputters voor de gemeenschap, en voor het altaar van de HEERE, op de plaats die Hij uitkiezen zou, tot op deze dag.

JOZUA 9:27

Dat wil zeggen, zelfs op een later tijdstip, toen dit werd opgeschreven, hadden ze nog steeds die positie. Zoals ik al zei, ze hebben nooit het vertrouwen beschaamd dat in hen was gesteld. Ze hebben Israël nooit verdorven, zoals andere Kanaänieten dat deden die ten onrechte in het land in leven waren gelaten. Ze lijken zich werkelijk te hebben bekeerd. Ze zeiden: ‘We hebben over jullie God, Jahweh, gehoord. We waren onder de indruk. We besloten te geloven wat we hoorden. We besloten ons vertrouwen te stellen op God, jullie God, in plaats van op onze goden. We dachten niet dat onze goden ons tegen jullie God konden beschermen. En we waren zelfs bereid ons leven op het spel te zetten, want al onze vrienden om ons heen zullen achter ons aan komen. Alle andere Kanaänieten zullen komen en proberen ons te vernietigen vanwege ons bondgenootschap met jullie. Maar we zijn bereid dat risico te nemen, omdat we werkelijk geloven dat jullie God ons ook van alle andere Kanaänieten kan redden.’

Dat is eigenlijk wat ze zeggen: ‘Dit is de keuze die we maken: ons lot verbinden aan de God van de Hebreëen in plaats van aan de heidense goden.’ Volgens mij komt dat in zo'n oudtestamentische situatie zo dicht bij bekering als je maar zou kunnen hopen. Het enige wat ze nog meer hadden kunnen doen, was zeggen: ‘En besnijd ons ook. We willen Israëlieten zijn.’ Zo ver zijn ze niet gegaan, voor zover we weten, maar ze

werden zeker godvrezenden en kwamen samen met Israël onder Gods bescherming. Net zoals heidenen die als christenen het nieuwe Israël binnenkomen onder Gods bescherming komen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Exodus 29:37
- Romeinen 12:1
- Mattheüs 22:21
- Jozua 9:1-2
- Deuteronomium 20:10-14
- Deuteronomium 20:15
- Deuteronomium 20:16
- Jozua 10:14
- Jozua 9:3-7
- Jozua 9:8-10
- Jozua 9:11-13
- Jozua 9:14
- Spreuken 3:5-6
- Jozua 11:19-20
- Jozua 2:3
- Jozua 2:4-5
- Richteren 14:3-4
- Jesaja 10:7
- Deuteronomium 7:2-4
- Efeze 2:11
- Efeze 2:12
- Efeze 2:13
- Efeze 2:14-15
- Efeze 2:16
- Efeze 2:17
- Efeze 2:12-13
- Jozua 9:15

- Efeze 2:14-16
- Efeze 2:19
- Jozua 9:16-17
- Jozua 9:18
- Jozua 9:19
- Jakobus 1:6-7
- Spreuken 6:1
- Spreuken 6:3-5
- Psalmen 15:1
- Psalmen 15:2
- Psalmen 15:3
- Psalmen 15:4
- Richteren 11:30-31
- Prediker 5:1
- Prediker 5:3-5
- Jozua 9:20
- Jozua 9:21
- Jozua 9:22-23
- Jozua 9:24-25
- Jozua 9:27

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.